Մանզումեի էֆքարը սեռնեռե 300 նիւսխե վերիլիպ, անեվի գէյմէթի, Իսթամբոլ իչին կելեր ագռե 250, վե ալթը պալզոզ 125 գրշ. վե թաշբալար իչին բոսթա փարասը տախի իչինե օլաչագ, սեռնեվե գէյմէթի սազ ագռե 250, վե ալթը պալզոզ տախի 125 գրշ. օլաճագ տուր։

Վե պէհէր նիւսխէսի 40-ը փարահա սաթըլաճագ տուր։

Մանզումեի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻ

Իլանթը պէհէր սաթըր իլի, պէրինտի սեֆհասա 3, իքինտի սեֆհասա 2, վե իչինտի վե սոնրը սեֆհասա 1 եր պշ. ալնաճագ տուր։

Մեքթուպ վե ասիրե, Պէյ-օղլունտա Տօղրու-եօլտա 467 նիւմէրօլու խանէսէ-ՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թարգմանէսինե, Կարապետ Ե. Փանոսեան իմզինե կէոնտերիլէճէք տուր։

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՑՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻ ՍԻՆԷ | ՆՏԱՂ ՄՈՒՀԱՐԸՄ 2 | 1869 ԱՊՐԻԼ 2 ՇԱԲԱԹԻ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ԱՊՐԻԼ 14 | ՆԻՄԷՐՕ 890

ԻՍԹԱՆԲՈԼ, ԱՊՐԻԼ 2.

ԹԱՐԻՃԻՑՆԷ

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆար տը լա Լուար նամ զագէթա, ամու հարբէպ ալէամէթլէրի «իւնվանը իլէ չու աթիտէքի պէնտի տէրճ իթմէքտէ տիր։

«Ապրիլ 1-տէն մայիս 1-է գառար քեաֆֆէսի զարհը կէմիլէրին սիյահթաբը ըլմասը զամանտա, պու կիւնէրտե Շէրպուրիա պիր էմր վարը օյմուշ տուր։ Իշլերին ֆէվգէլատե սու ըլթմե, հաթթա կիճէլերի տախի իշլենիմէք շարթը իլէ, շաբուգ իլերի վարարբըլմասը իչին լազըմ կելէն մէպլաղ, մահելլենե թէալեմ օյունմուշ տուր։

Կոզլէթ տը Ֆրանս տախի շէօյլե տեր։ Մաբե շալ Նիել, հարպիյե նէզարէթի տաիրէսինտե, Ֆրանսանը հարպճա զանֆէրեսագ օյաճագ թարիգլերի իւզերինե տերս վերմէսինի Սէն Սիր մէքթէպի մուալլիմլերինտէն պիրիսինե էմր իթմիշ օյտուզունտան, մէրգում տախի պիր թազրմ օֆիչիալար հուզուրունտա իշպու տերսի վերմիշ տիր։

Սոն բոստա իլէ Էվբօրատան ալընան զազէթալար, Ֆրանսանը թէատրիքեաթը հարպիյեսինտէն պահս իթմէքտե տիրլեր։

ԻԹԱԼԵԱ

Իթալեա հիւքիւմէթինին եէշել քիթապը նէշր օյունմուշ տուր։ Մէզքիւր բիսալէտե, 1867 դեկտեմբերին իլք կիւնլերինէն թա 1868 սենէսի սոն այլարը-նա գառար Իթալեա գապինէթօսու իլէ Ֆրանսա գապինէթօսու պէյնինտե ճէրեան իտէնքեաֆֆէյի մուխապերաթը միւնտերիճ տիր։ Իշպու քիթապ լազըմ իսի, չիւնքի իշլերին կիտիչե վե հիւքիւմէթ իտարէսինի տէր իւհտե իտէն զաթլարը նե կէօնա ամել ու հարաքէաթտա պուլունմուշ օյտուգլարը իւզերինե, պիր հիւքիւմէթ էհալիսինե մալիւմաթ վիրէպիլիր ըլսամի թահրիրաթլարը միլլէթ մէպուսանը թագտիմ իթմէք հէր հիւքիւմէթին պօրճու տուր։ Իմամի պու ճիհէթլէ, Իթալեա հիւքիւմէթինին իշպու եէշել քիթապընը պիւյիւք էհէմմիյէթի վար տը։ Չիւնքի, մէզքիւր քիթապ, դայէթ նազիք մատտէլերե թալեա հիւքիւմէթի վիւքէլաբընը նե կէօնա հարաքեաթտա պուլունմուշ օյտուգլարընը, վե Բօմանա էէնիտէն ասաքիր սեվգ օյունալըտան պերու, Ֆրանսա հապգընտա նե թարիգ թուրմուշ օյտուգլարընը պիլտիրմէքտե տիր։

Եէշել քիթապ, Ֆրանսա հիւքիւմէթինին, կէրէք Իթալեա վե կէրէք հիւքիւմէթի հապգընտա հիւսնի թէվէճճիհի պուլունտուղուն պիլտիրտիկի իլէ պերապեր չունու տախի թասարիգ իտէրքի հէր նե գառար Մ. Մէնապրէա, Ֆրանսզ ասաքիրինին Ռօմանան կէրի չաղրըլաճաղընա տայիր գաթիէն սեօզ վերիլմիշ իսե տե, միւշարիէհ Մէնապրէա, Ֆրանսզ ասաքիրինին կէրի չաղրըլաճաղը վագթը գտրարլաչըքմագ իսթէտիկինտե, մուվաֆֆագ օյամամշ տրը։ Գալեատե զեքը իյէտիսիզ նօթալարին ալընը զ վերիլմէսինտէն, Բանի, կէչէն սեպտեմբեր այնտան պերու, Ֆրանսա իլէ Իթալեա պէյնինտե պիր իթթիֆագը թօսթանէ փէյատա օյմուշ օյուզ, Ֆրանսա հիւքիւմէթի, Իթալեանին մաթլուպլարընտան պագըլարընը իճրա իթմէկ մէյտալ կէօրիւնմէքտե տիր։

— Իթալեատա իսթիլալ Ֆրզգաբ թարաֆընտան պէօյիւք պիր իթթիֆագը խաֆիտէն մագս

նան կիւնտէ, թարաֆէյն միւվաձէհէ-սինտէ բուլէթ օլունաձակ մէսայլէհէ (իշլեր) տայիր թագրիլլեր, թարիխի ի-թիպարբյալ գրաաթ, վէ թարաֆէյին ինֆատաթը խոթիմա օլունուր. էկեր պունլարտան պիրիսի, թահրիրէն ինֆա-տէյի մերամ թալէպինտէ պուլունուր ի-սէ, լայիհասրնին թանզիմի իշէն, քէն-տիսինէ միւնասիպ պիր մէօհլ վերիլեր.

Էլլի իւչիւնճիւ մատտէ. պիր մատ-տէնին գարարը, ազա թարաֆընտան ինթիբաղ վէ եա էքսէրիյէթի արա ի-լէ վերիլեր. ճինայէթ մատտէլերինտէ միւճրիմին ալէյհինտէ էքսէրիյէթ, լա-գալլ սիւլիւսանը արանին ինթիբաղը ինթիպար օլունուր.

Էլլի տէօրտիւնճիւ մատտէ. մահքէ-մէի թէմէլլտէ պիր մատտէտէ, էքսէ-րիյէթի արա հասրլ օլմազ իսէ, իքի տա-յիրէ ազանընն ինճինամի իլէ, մէճլիսի ումումի թէշքիլ օլունարագ, օլ մատ-տէնէ գարար վերիլեր.

Էլլի պէշինճի մատտէ. միւզաքէրա-թը վազրանին զապթը իշին դրբգ պի-րինճի մատտէտէ մուհարրեր գաիտէ իւզ-բէ, մէսալէհին ճինսինէ կէօրէ, հէր տայիրէտէ պիր գրնթա զապթ ճէրիտէսի թուրթուլուր. վէ իշնթէ զապթ ճէրիտ-լերինին հէր վարագասը նիւմէրօլու վէ Տիվանը Ահքեամը–տալեյէ մէօհրիյէ մէմ-հուր օլմասը լազըմ կէլիր.

Էլլի ալթընճը մատտէ. հէր մատտէ հագգընտա թահգրգաթ վէ միւզաքէ-բաթ վէ թարաֆէյնտէն իպրազ օլու-նան էվրագ խիւլասասը իլէ, օլ կիւ-նիւն թարիխի վէ թէագրգաթա մէպտէ օլան վարագանընն նիւմէրօսու վէ մէվ-ճուտ ազանընն էսամիսի, էվվէլ էմիրտէ, պիր վարագտեա զապթ, վէ պաշ միւ-մէյիզ թարաֆընտան թէմէլիզ վէ թաս-հիհ օլունուպ, մէճլիսճէ գապուլ օլուն-տուղու հալտէ, մահքէմէ վէ եա տա-յիրէ ըէյիսինէ իմզա ինթիպիրլեր. իշ պու զապթ, նիհայէթ երկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա ճէրիտէի մախսուսէ-սինէ այնի իլէ տէրճ օլունարագ, զեյրի, էնայի մուհաքէմէտէ հազրը պուլու-նան ազանընն քեաֆիֆէսի թարաֆընտան իմզա օլունուր.

Էլլի եէտինճի մատտէ. իշ պու զապթ ճէրիտէլերինտէ պօզուգ վէ մահքիւմ մահէլլ օլմասը վէ սաթրը արասընա քէ-լիմէ իլավէսի գաթան ճայիզ օլմազ. չայէտ սեհվ վուգուա կէլիր իսէ, համիշի ճէրիտէեե չէրհ վերիլիրլք, զեյրի, ըէիս վէ պաշ միւմէյիզ թարաֆընտան իմ-զա օլունուր.

Ցեվամ.

Էրզրում վիլայէթի մէրքէզ միւ-թասարրըֆլըղը, Պաեէզիտ միւթա-սարրըֆը սապրգ սաատէթլու Միւնիպ բաշաեա,

Պաեէզիտ միւթասարրըֆլըղը, Էր-զըրում վիլայէթի վալի մուավինի սա-պրգ սաատէթլու Թէվֆիգ պէյ էֆէն-տիյէ,

Մէճալիսի ալիյէեէ մէմուր տէվլէթ-լու Շէրիֆ Սալի բաշա հազրէթլերինէ մէճիտի նիշանը ալ իսինին պիրինճի բրի-պէսի իհսան պույրուլմուշ տուր.

— Սարուքան (Մանիսա) շէհրի սաղ-նամ բուսուսմանը իշ միլիոն օն պին դուրուշա միւզայէտէեէ չըգարրըմըշտը, կէշէն սէնէ, մէզքիւր բուսուսմանի իքի միլիոն տոգուզ եիւզ պին ղուրուշա միւ-զայէտէյէ չըգարրըմըշ իտի.

— Սուլթանիյէ նամ վաբօրու հիւ-մաեուն տիւնքի կիւն Վօլօ ճանիպինէ միւթրահի օլմուշ տուր.

— Բրէնս տը Կալ հազրէթլերի, Խա-թանպօլու թիրք էթիտիքլերինտէ, ու-թուֆէթլու Ռեամիլ պէյէ մինէյի պիր էնֆիյէ գուրթուսու, վէ Մարդօ Վիտօ-եա տախի ալթըն դօրտոնլու պիր սա-հաթ հէյտիյէ իթմիշ տիր.

— Էնտէբանտանս Պէյթ զազէթա-սընտա շու ամիտէքի պահս օգունմուշ տուր.

«Պապը Ալի, Կիրիտ իսթիքլալ ընը թէսքին իթտիքտէն վէ Եունան մէսէլէ-սինտէ հադդը դազանմասընտան պ'րու, զապզ'ի հիւքմրանէսինի թէվքի էյլէմէ-յէ պէօյիւք պիր խահիշ կ'օսթէրէյօր, վէ պու սէպէպտէն, դուվվէթի ու հիւ-քիւմէթինէ հ'ր նէրէ'րտե քի թէզէլ-զիւլ եախօտ մուխաթարա արիզ օլմուշ իսէ, օրալարտա օնուն թէէնիտինէ չօղ զայրէթ իպրազ իտիյօր, իհթիմալ տրը պու զայրէթլէր զաթէն թապիի վէ նիզա-մընտա օլսունլար, ֆագաթ մագսէտի հադդընտա չիւբհէ ! թտիրմէմէլի, լա-քին մէմլէքէթէն (Ռէլահ–պուդտան) իտարէսինին տիւվէլի էճնէպիյէ նէզտի-նէ մուրախխաս կէօտ'րմէսի, հալի թա-պիյէթինէ, վէ պինտէն ալէյհ հադդա-նիյէթէ նամիւվաֆրդ պիր հարէքէթ օլ-մասընը, մէմալիքինտէ պուլունտուղ-լարը հիւքիւմէթէ տ'ր խաթրը իյլէսին-էր տէյի, էլչի'ներինէ պունտան ալթը եէտի հաֆթա մուդատէմ պիր նամէի ումումի կ'օնտ'րմիշ օլտուղու հավա-տիսի սահիհ իսէ, տէվլէթի Օսմանիէ պու խուսուստա լայրդը վէճհ իւզրէ տիգգաթլը տավրանմամըշ տրը տէմէյ հադդըմըզ օլուր.

Պու հարէքէթ, Էվրօբա տէվլէթլ'րի-նէ տօլայըտան պիր եխթար տրը քի, բրէնս Շարլընընն իրսալ գըլորդը մու-բախասարը գապուլ իթմէյէ հադդըրը օլմատրգտան մատտա, քէնտիլ'րինին տախի Պուքրէշէ մասլահաթկիւզար կէօն-տ'րմէյ'ի, միւնասէպաթը միյէյիյէ հու-դուգունա մուզայիր տիր, թապիյէթի հալի, պիր հիւքիւմէթին ախէր պիր հիւ-քիւմէթ իլէ միւնասէպաթը օլմասընա մանի ատտ օլունտուղու հալտէ, Լոյլէ իւլֆէթլ'րին հուսուլու մուհալ օլուպ, Ռէլահ–պուդտան կիպի պիր մէմլէքէթ-տէ տախի ումուրու խարիճիյէ նազը-բընա պիր իհթիյաճ գալմազ, մանի թու-թուլմատրդը հալտէ, իրսալ դրլընան մուրախխասա պէտէլ, մուրախխաս կ'օն-տ'րիլմէսի մուհագդադ տրը. Էվրօբա-նընն քեաֆիֆի տէվլէթլ'րի, պու մատ-տէյի պէօյէ ֆ'հմ իթմիշ օլտուղարընը-տան տրը. Պուդրէշէ մասլահաթկիւզար կէօնտ'րիպ, կէլէն մուրախխասարը տա-խի գապուլ իյլէմէյ'ի, պէօյէ օլտուղ-ճա, պապը Ալիյինին հալը թապիյէթի հուտուտու հադդընտա զահիպ օլտու-ղու էֆքեարա, բրէնս Շարլընընն տա-խի բուի թէսլիմիյէթի կէօսթ'րմէսի շիւբ-հէլի տիր.

ՓՈՆՏՈ ՖԻՆԱՆՍԱՅԻՆ

Լոնդրա 13 ապրիլ.

Էհամը ումումիյէ այլրտը	41 3/8 տէն 1/8
» » գաբան.	41 15/16

Փարիզ 13 ապրիլ.

Էհամը ումումիյէ այլրտը	41 90
» » գաբ.	42.05

ԱԶԳԱՑԻՆ

. . . խմբագիր Տէր.

Մասիս լրագիրը իր 912 թուոյն մէջ մայրաքաղաքիս քանի մը թաղերու դժուա-թեանց վրայ խօսելով կաւելցընէ թէ «նը-«մանօրինակ յուզմունք մ'ալ Պէշիկթաշի «մէջ սկսած է այս օրերս. Ցիշեալ թաղի «դժուութեան խնձորն ալ անկախ բառն ե-«դած է». — Այս յուզմանց կեդրոնը, — եթէ յուզմունք կայ, — ինչպէս նաեւ գրժ-ուութեանց բեղնաւոր պարտիզն ո՞ր կողմն ըլլալը գտնելու համար՝ խորատես մտաց կարծեմ շատ դժուարութիւն չկայ.

Նիզ Իւթիւճեան էֆէնտին յիրաւի հա-մոզուած է, (ինչպէս որ վերոյիշեալ յօղ-ուածով համոզել կը ջանայ ոչ թէ թաղ մը միայն, այլ բոլո՞ր ազգը) թէ Մաքրուհեան վարժարանը ասպարէզ մը դարձած է «գայ-«խակղելի անտեղութեանց, խոչոր ան-«կարգութեանց», եւ թէ՝ աշակերտք ան-«ցեալ տարիէն «մատ մը յառաջ գացած չեն «այլ եւ խոտորնակ յառաջդիմութեամբ «ետ դարձած են». կը զարմանա՞մք որ այս ցաւալի տողերը հրատարակող լրագրա-պետ մը ինչպէս մինչեւ ցայսօր իւր երկու հարազատ որդիքը այսպիսի ապիկար Ցնօ-րէնութեան մը ձեռք կրնայ թողուլ . . . . ինչպէս կըլլայ որ Իւթիւճեան էֆէնտիի պէս որդեսէր եւ ուսումնական հայր մը՝ ճանչնալովն հանդերձ որ Մաքրուհեան վար-ժարանը բոյն դարձած է անկարգութեանց եւ ծուլութեան՝ տակաւին իւր մատաղ զա-ւակունքը այդ ապականութեանց մէջ ամէն օր թաւալէ . . . .

Թո՛ղ հայրերը դատեն. Մանաւանդ թէ թո՛ղ ամէն սիրտ ունեցող խորհրդածէ՛, եւ վճռէ՛.

Իւթիւճեան էֆէնտին կիմացընէ որ «ի-«րերը ծանր կերպարանք առած են, եւ դժգոհութիւնները ընդարձակած», զոր ին-քըն հակըցած կերեւի «բազմաթիւ բողո-քոյ եւ քննադատութեան նամակներէ». Ի՞նչ պէտք էր ընէր անկողմնասէր լրագ-րապետ մը որ վարժարանին քով կը բնակի. Հաւատա՞լ կրնայ յուզմունքով գրուած նա-մակներու, հաւատա՞լ տգայտմիտ քննադա-տութիւններու. ո՞չ ապաքէն հա՛րկ էր գալ անձամբ տեսնել եւ քննել ոչ մի ոգամ այլ ատէպ ատէպ եւ ճշմարտութեան վերահա-սու ըլլալ. Ո՞չ ապաքէն այն բողոքոյ նա-մակներուն դիմաց պիտի տեսնէր հակակը-շիռ բարձրաստիճան եւ Առաքելաշաւիղ Արքեպիսկոպոսաց գոհութիւններն ու օրհ-նարանութիւնները. Այցելուաց մատեանին մէջ արձանագրուած, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ մեծաշուք եւ ազգասէր էֆէնտիներու սըր-տաբուխ շնորհակալութիւնները վարժարա-նին Ցնօրէնութեան եւ աշակերտաց յառա-ջադիմութեանն համար. Ո՞չ ապաքէն վար-ժապետաց եւ աշակերտաց օրագրութիւն-ներէն կարող էր հասկընալ թէ ո՞րչափ նոր բարձրագոյն գիտութիւններ յաւելցուած են այժմու Ցնօրէնութեան սակաւամեայ շըր-ջանին մէջ, ո՞րչափ վարժապետաց եւ կա-ռավարչաց թիւն աւելցած, ո՞րչափ հարիւ-րաւոր հատոր դասագիրքեր աղքատ աշա-կերտաց ձեռքը տրուած ձրիապէս.

Այս քննութիւնները կարող էր, մանա-ւանդ թէ պարտական էր ընել Իւթիւճեան էֆէնտիի պէս լրագրապետ մը՝ որ հայր է միանգամայն, հայր մը՝ որոյ երկու զաւակաց ապագայն Մաքրուհեան վարժարանին հր-ջանիկ կամ թշուառ վիճակէն կրնա՞յ կախ-ուիլ . . բայց ինչո՞ւ չըրաւ.

Քննութիւնը այն բոլոր է ուր ոսկին եւ պղինձ իրարմէ կը զատուին, ինչ հոգեսես կարողութիւն պէտք է ունենան Մասիսի թղթակիցք որ առանց օրինաւոր քննութիւն մը ընելու, մանաւանդ թէ առանց եւ վար-ժարանէն ներս մտնելու՝ աշակերտաց ետ հրթալը իմանան, եւ վարժարանին մէջի խո-շոր անկարգութիւնները տեսնեն. Մի՛ գու-ցէ Մասիս եւ թղթակիցք իւր սովորութիւն ունին ուրիշի աչքով տեսնելու, ուրիշի բեր-նով խօսելու, տգայտ անխելահաս դա-տաստաններուն կշիռ եւ վաւերականութիւն տալու . . . .

Մաքրուհեան վարժարանին Ցնօրէնու-թիւնը, անխոնջ վարժապետացն եւ ուսում-նասէր աշակերտաց կողմանէ կապահովցընէ զամենայն անկողմնակալ եւ ճշմարտութեան բարեկամները, որ փնտռելիքը՝ իրենց պատիւ մը կը համարեն միշտ. Բայց միայն կը խորշին տգայտմիտ եւ իմաստակ քննադատողներէ. Ցառաջ անցնին ձեռնհաս եւ վկայեալ ուսումնականներ, Դատաստան մը՝ որչափ եւ խիստ ըլլայ՝ միշտ հանոյ է եւ ընդունելի՝ երբ արդարութեան վեհ կնիքը առ որ վրայ կը փայլի.

Գալով այն պարսաւալից նամակին զոր Մասիս կը հրատարակէ Աբշէ կեղծ ստորագրութեամբ մը, պատասխանի անգամ արժանի չեմք համարիր զայն, օ՛չ միայն այն պատճառաւ որ իւր հերքումը իւր մէջ կը-կրէ, այլ մանաւանդ՝ որովհետեւ այնպիսի անձի մը՝ որ ինքզինք խաւարի մէջ քօղար-կել կը ջանայ, պատասխան տալու չափ ինքզինքնիս չեմք կրնար անարդել . . .

Այո՛, Մասիս պէտք է իրաւունք տայ որ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ «բարձրաստի-ճան մէկ եկեղեցականը» — ինչպէս զմեզ կանուանէ — գէթ ինք իւր նուիրական պատուոյն ազնուական նախանձախնդրու-թիւնն ունենայ, երբ կը գտնուին այնպիսի անձինք, (եւ Մասիս փա՞ռք կը համարի նո-յա արձագանքն ըլլալ . . .) որ մին չեւ ա՛յս աստիճան կը մոռնան զայն, ու բաւա-կան չհամարելով արճարանական ժողովակ-ներին եւ ճոռոմաբանութիւնները, օրա-գիրները իրենց օգնութիւն կը կանչեն՝ ան-պատսպա՞ր անուն մը իրենց կռից մրուրովը սեւցընելու, եւ ա՛նչափ թափուած քըր-տանքն ու անձնանուէր եւ ամենեւին ան-շահասէր աշխատութիւններն զտիւ եւ ըզ-գիշեր, ի տան ամոց հետէ, բնաւ իրիզ չեն ըներ բոլորովին ի դերեւ հանելու.

Բայց հոգ չէ. Ահա մեք հրաժարեցանք Մաքրուհեան վարժարանին տնօրէնութե-նէն. Թո՛ղ այսուհետեւ Իւթիւճեան էֆէն-տի եւ նրանց տնօրէնութեան փափաքողք ի հանդէս հրամայեն, եւ աւելի քան զմեզ անխոնջ աշխատութեամբ, առաւել իմաս-տուն եւ բարոյական առաջնորդութեամբ, Մաքրուհեան թշուառ եւ բարոյապէս աւեր-ակ դարձած վարժարանը կորստեան խոր-խորատէն ազատեն, եւ մեր աւրածն իրենք շինեն ազգասիրաբար.

Ա՛յս է մեր փափաքը, եւ ասոր համար կաղօթեմք ի բոլոր սրտէ.

Ի Պէշիկթաշ 1 ապրիլ 1869

Խոշէն Եպիսկոպոս.

— . . . խմբագիր.

Մասիսի 912 թիւ չաբաթաթերթը՝ Պէ-շիկթաշի մէջ գժտութիւնք եւ յուզմունք ծա-գելուն առիթ եղաւ, Մաքրուհեան վարժա-րանին անկախ Ցնօրէնութեան դէմ իր մէկ կծու յօդուածին հրատարակութեանը պատ-ճառաւ, այն յօդուածը՝ որ ոչ սակաւ զայ-րոյթ պատճառեց թաղեցւոց, եւ որուն արտաքին երեւոյթին նայելով՝ շատերը զըր-պարտիչ երկպառակիչ անուանեցին զՄասիս.

Կիրակի առաւօտ պաշտօնական ծանուց-մամբ թաղցիք եւ թաղ. խորհուրդ ընդ-հանուր ժողով հրաւիրուեցան. ժամը 8 ին 30–35 ի չափ ազգայինք դպրոց լեցուեցան, ատենը բացուեցաւ եւ դեր. Խորէն եպիս-կոպոսը որ իբրեւ անկախ տնօրէնութեան պատասխանատու կը ներկայանար սկսաւ, նա-խորդ հոգաբարձութեան օրէն մինչեւ ցարդ եղածները պատմել, վարժարանին ներկայ եւ անցեալ վիճակը նկարագրել. վերջա-պէս իր խօսքերուն եզրակացութիւնը՝ ի պաշտօնէ հրաժարական տալը եղաւ. Թէ եւ ներկայ գտնուողներէն մին իր այս ծա-նրը պաշտօնը վարելու համար յորդորներ կարդաց, բայց դժբաղդաբար նորին սըր-բազնութիւնը իր հրաժարականը կրկնելով առաւ գալեց գալիք տնօրէնութեան մը յա-ջողութիւն մաղթելով.

Ալ ասկից վերջը . . . խմբագիր, աղ-մուկ մ'է բրթաւ, որ մէկը յօդուածին հե-ղինակը կը նզովէր, որ մէկը Մասիսը եւ բո-լոր հայ մամուլը կը խափանէր, որ մէկը ա-ռատ առատ դատաստանական վճիռներ կար-ձակէր. Թաղ. խորհուրդն ալ առաւ գալեց մենք հակասահմանադրական մարմին մը ենք ըսելով, կիրքերը սաստկացան, կռնչակալ կարծիքներ ծնիլ սկսան, այնպէս որ ընդհա-նուր ժողովին ատենը պարզապէս վիճա-բանի մը կերպարանք առած էր. վերջապէս Մասիսի յօդուածը կարդացուեցաւ՝ ի լուր հասարակութեան, եւ իր գրածները իբրեւ զրպարտութիւն յետս կոչելու, եւ դարձ-եալ դեր. Խորէն եպիսկոպոսը անկախ տը Ցնօրէնութեան պաշտօնին հրաւիրելու որո-շումները տրուելով, ժողովը 11 ին ցրուե-ցաւ.

31 մարտ 1869 Մ. Շ.

— Շաբաթ օր Մասիս Պէշիքթաշի Մաքրուհեան վարժարանի նկատմամբ նամակ մը հրատարակած է. այս նամա-կը թեպէտ բաւական երկայն, բայց նիւթը զրեթէ սա հետեւեալ երկու խնդիրն է, նախ «Մաղրուհեան աշա-կերտաց, թատերական ներկայացում մը տալուն առթիւ մէկ երկու ամիս դասերու ուշադրութիւն չըլլալը. երկրորդ գաղղիալի կառավարչին եր-բեմն տառեկերն եւ երբեմն գաղղիէ-րէն խօսիլը.

Մասիս այս նամակը հրատարակելէ առաջ կրսէ «այս օրերս իրերը ծանր կերպարանք մը առած եւ դժգոհու-թիւնն ալ ընդարձակած ըլլալով, ժո-ղովրդեան ձայնն արհամարած ըլլալու բամբասանքին ազատ մնալու համար չը կրցինք հետեւեալ նամակին հրա-տարակութիւնը մերժել».

Մասիս չը գիտենք թէ՝ նոյն նամա-կին պարունակութիւնն եղող վերոգրբ-եալ երկու խնդրոց վրայ, ինչո՞ւ այս-չափ բարձր ոչքով կը նայի.

Պէշիքթաշցիք մեծ մասամբ ստու-գիւ շատ յառաջացած ժողովուրդ մը եղած ըլլալու են, որ կառավարչին

ԱՄՈՒՍԻՆ ԱՌԱՎՈՏԻ ԳԻՆԸ

Ամսական 988 դրամ
Կես տարվա համար 500 դրամ
Մեկ տարվա համար 1000 դրամ
Արտասահմանի համար կրկնակի գին

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԵՎ ՀԱՍՑԵՆ

Ամսաթերթ է հրատարակվում Թիֆլիսի Հայոց Ազգային Խորհրդի կողմից։

Հասցեն՝ Թիֆլիս, Գ. Գ. Ամիրյանի փողոց, թիվ 27։

Ամսագրի գրությունները ուղղել Խմբագրությունը։

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։

Գնահատվում է հոդվածի ինքնուրույն արժեքը։

Հոդվածներ գրելիս հեղինակները ազատ են իրենց կարծիքներով։

Խմբագրությունը պատասխանատու չի հեղինակների գրածների համար։

Հոդվածներ գրելիս հեղինակները ազատ են իրենց կարծիքներով։

Խմբագրությունը պատասխանատու չի հեղինակների գրածների համար։

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԵՎ ՀԱՍՑԵՆ

ԱՄՈՒՍԻՆ ԱՌԱՎՈՏԻ ԳԻՆԸ

Ամսական 988 դրամ
Կես տարվա համար 500 դրամ
Մեկ տարվա համար 1000 դրամ
Արտասահմանի համար կրկնակի գին

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԵՎ ՀԱՍՑԵՆ

Ամսական 988 դրամ
Կես տարվա համար 500 դրամ
Մեկ տարվա համար 1000 դրամ
Արտասահմանի համար կրկնակի գին

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԵՎ ՀԱՍՑԵՆ

ԻԼԱՆԱԹ

ԷՆԺԷԲՍԻՕՆ ՊՐՈՒ

Ա.ռողջարար, ազդու եւ պահպանիչ, միակ կազդուրիչ առանց վրայ բան մը աւելցնելու դեղ մ'է որ 25 տարի յաջողեցաւ. կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառաց քով, Փարիզ հնարչին տունը ՊՐՈՒ, փողոց Լաֆայէդ, թիւ 123, եւ Պուլվար Մաժէնդա, 192.

Ռ.ՕՊ ԼԱՖՖԷԼԲԹԷՕՐ

Ա.յս դեղը Գաղղիա, Պէլճիգա, Ռուսաստան, Աւստրիա մինակ ընդունուած եւ տօղթօր Ժիրոտ տը Սէն Ժէրվէնը իր տոորաղրութեամբը երաշխաւորած է.

Ռ.օպ Պոյվօ–Լաֆֆէլբթէօր դեղը արիւն մաքրող դեղորէից մէջ առաջինն է թէ իրեն արդիւնաւորութեանը համար, որն որ եօթանասուն եւ հինգ տարիէ ի վեր տեսնուեցաւ, եւ թէ իրեն մինակ բուսական բաղադրութեանը համար. Մորթի հիւանդութիւնները, որքինները (թէմրէյի), խոյլերը (սրաճա) տղաբերքէ, երկունքէ, եւ աւշոյ դառնութենէ պատճառած հիւանդութիւնները բոլորովին կը բժշկէ առանց ծորդի ծորդ-ներու. Ա.յս փոխոխական արմատուցած Ռ.օպը, դարձեալ եօթալմով, սընդիկով եւ իոտիւր տը բօթասիումով չը բժշկուող ախտերուն դէմ շատ օգտակար է.

Նախնի արքայական բժշկական ընկերութիւնը իր ԺԳ. տարւոյն վճռովը Ռ.օպ Պոյվօ–Լաֆֆէլբթէօր դեղը ընդունեցաւ եւ հաստատեց, եւ 1788 եւ 1793ին նաւաստեաց հիւանդանոցներուն մատակարարուեցաւ, 1850ին Պէլճիգայի պատերազմի պաշտօնական ասոր գործածութիւնը Պէլճիքացւոց բանակին մէջ ընդունեցաւ եւ պաշտօնական կերպիւ ասոր գործածութիւնը հրատարակուեցաւ բոլոր Ռուսաստան. կը ծախուի գլխաւորապէս ի Փարիզ փողոց Ռիշէ 12. եւ բոլոր ուրիշ դեղավաճառաց քով.

Նաեւ Պոլիս հետեւեալ դեղավաճառաց քով.

Տէլլա Սուտա, Օհաննիսի, Ժոան-նիսի, Ծիդլոռի, Վ/ելիռ Բանզադ եղբարք, Օթմանի, Լօրօ Թոմասօ, Սինաբեան Բալլէժա.

ՖՕԹՕԿՐԱՖ

Մահմուտ բաշա պաշտօնական Պէլճիլը–խան սօղաղընտա Ն.օ. 6 ֆօթթօկրաֆխանէտ Ա.մէրիդա ուսթատարընտան կարապետ աղա Պաղտասարեան, հէր եէրտէն էհվէն ֆիեաթ իլէ ֆօթթօկրաֆլար չըդարմագտա օլտուղունու իլան իտէր, եանի,

Պիր տուզինա	Ֆէյ 32	ղրշ.
Եարըմ տուզինա	» 20	»
Զէրեէք »	» 15	»

Պիւյիւք դրթալար հաքէզա.

Փարիս Թրպպիյէ մէքթէպինտէն չըգմըշ օլուպ, վէ տօղթօրլուգ տիբլօմասընը հայիզ օլան, վէ խայլի միւտէթ Փարիս խասթախանէլէրինտէ էքսթէրնալրգ իթմիշ պուլունան տօղթօր Պետրոս Լօրէնեան էֆէնտի, պու տէֆա Տէր–սէատէթ կէլմիշ օլտուղունտան, Իսթանպօլտա Մուսալլա ճիվարընտա Թիւլպէնտի–պաղալըն սօղաղընտա 17 Ն.օ. իլէ միւրաղգամ քէնտի խանէսինտէ չարշէմպէի կիւնլէրի սաաթ 4էն 8է գատար խայրաթ օլարագ խասթալարա պաղաճաղը, վէ քէնտիսինի խասսէթէն կէօրմէք իսթէյէնլէր իլին, հէր հաֆթա չարշէմպէի վէ ճիւմա իրթէսի կիւնլէրի, սաաթ եէտիէն օն պիրէ գատար քէնտի խանէսինտէ կէօրէպիլէճէքլէրի, վէ միւսթաղիլ քէնտի խանէլէրինէ իսթէյէնլէրէ տախի կիտէճէյի իլան օլունուր.

Պունտան ադէտ Աիթանէ անալիսինին պունա էմալ նիշէ իլանլէր կէօրմիշ օլտուղլարընտան ինթիմալ տը իշ պու իլանըմզը տախի անլէրէ էմալ թութուլարագ անալի նէզտինտէ գապուլ պուլմայաճագ տը. Ֆագաթ պիզլէր իյէ մինասիպէթի օլաճագ զաթլար, հէր հալտէ սէնաաթըմզըն ֆարգընը կէօրէրէք մէմուն օլաճագլարընտան, իյթէ պու տէֆա Իսթանպօլտա Պահճէ–Գաբուսունտա վազը Ղնիմէրօլու էճզա թիւճաարը Մ. Վիյէնին մաղազասը իւկէրինտէ տիշճիլիք սէնաաթընն իճրաարնա պէտ իյլէտիկիմիզի բաղպէթլու միշթէրիւերիմիզէ խասսէթէն իլան իտէրիզ.

Աւթունտան, կիւմիշտէն, գաթչուգտան միճճտտէն թէքմիլ չէնէ թէք տիշ, չիբրիւք տիշլէրի թէմիզլէյիպ տօլտուրմագ աղրըեան տիշլէրին աղրըսընը քէսմէք, քիրլի տիշլէրի թէմիզլէմէք իւզրէ մահալի մէգպուրտա պուլունմագտայը.

Սահիպ իմզա ճիւմա կիւնլէրի ֆուգարալարա խայրաթ պագաճագ տը. չէքիլէն տիշլէրի չէքճէճէք վէ չէքիլմէսի իգթիզա օլմահեան տիշլէրէ տախի իրաճ գօեաճագ տը.

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԻԱՄԱԻ ԹԻՃԱՐԻԹ

ԻԽՐԱՃԱԹ ՎԷ ԻՏԽԱԼԱԹԸ ԷՄԹԱԱԻ ՏԱԽԻԼԻՅԷ ՎԷԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԻՍԹԱՆՊՕԼ. 2 ԱՊՐԻԼ 1869.

ԷՄԹԱԱՅԻ ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԻԽՐԱՃԱԹ

ԲԱՄՈՒԳ

Ատանա	Օգ. 10½–	Ղրշ.	Սաթը՝ —	Պալ. —	Մէվ.	
Կիւրճիսթան.	» 9½–	»	» 200	» 150	»	
Անէէմ	» 9 –	»	»	» 100	»	
Կէյվէ	» 10¼—	»	» 50	» 80	»	
Իզմիր	» 10¾–	»	»	»	»	

ԵԱԹԱՂԸ

Անատոլ երգանմըշ		Օգ. 10½–11½	Ղրշ.
« երգանմամըշ		» –6	»
Կիւրճիսթան երգանմըշ		» –	
« Նիմ երգանմըշ	14–	Օգկասը. 1 Լիրա	Օսմ.
« երգանամըշ	26½–	« 1 »	»
Ֆօպրուճա	–	Ղրշ.	
Էսկի չէնիր	5–	» Մէվ.	350,000 Պալեա
Բումէլի երգանմըշ	Օգ. 12–	» »	
» երգանմամըշ	» 6–	» »	
Մազը Անէէմ	Օգ. 10–10½	Ղրշ.	Լի. Օս. 100 ղրշ.
» Անատոլ	» 10 —	»	
Սալէպ Դասթամունի	17 —	»	լիրա 110 ղրշ.

ՃԷՀՐԻ

Գայսէրի պիրինճի	16½–	Ղրշ.	Մէվ.
» իքինճի	15½–	»	»
Էնգարէ	15½—	»	»
Թօգաթ պիրինճի	14¾—	»	»
» իքինճի	13½–	»	»
Իոքիլիպ պիրինճի	12½–	»	»
» իքինճի	11½–	»	»
Եօզղատ	14 –	»	»
Զօրում	12 –	»	»

Լիրա 100 ղուրուշտան.

Քիթրէ պիրինճի	Օգ. 33—	Ղրշ.
» իքինճի	» 28—	»
Աֆիոն	Օգ. 480– —	Ղրշ. Լակի մալ
» »	»	Եէնի մալ
Մանիսուտիյէ	» 110–160–170–250	» Պէեազ սէճիտիյէ իլէ

ՔԷՉԻ ՑԷՐԻՍԻ

Ամասիա	Մէվճուտ եօղ
Եօզղատ	
Սըվազ	
Էրզրում	
Գայսէրի	

9 ու 1 լիրատան 11 ի 1 լիրաեա գատար.

ԹԻՖԹԻՔ

Էնգարէ պիրինճի մալ	Օգկասը	— –	Ղրշ.
Զանղրը	»	— –	»
Պէլպազար	»	— –	»
Զէրքէղ	»	— –	»
Գասթամանպօլու	»	— –	»

38 տէն 41 ղուրուշա գատար.

Վան	»	— –	»
Գօնեա պէեազ	»	— —	»
Զէնկէլլի, գրրմըզը	»	— —	»

Շիմտի մալ տա եօղ, բիաչատա եօղ.

Կիւլ եաղը (մալմնէ կէօրէ)	Մըսգալը	14 –15	Ղրշ.
Թօգաթ պագրը	Օգկասը	9½	»

ՔԷԹԷՆ ԹՕԽՈՒՄՈՒ

Անատոլ	Քիլէսի 36	Լիրա 105 ղշ. 0/0 Ն ագնթօ
Բումէլի	» 35	
Աղօթ	» 31	

ՍՈՒՍԱՄ

Լիրա Օսմ. 106 ղուրուշտան օգգասը էվրօբա իչին 3 ղշ. Իսթանպօլ իչին 3½ ղրշ.

ՋԷՑԹԻՆ ԵԱՂԸ

Ագտէնիզ առալարընը	Օգկասը	8 Ղշ. — Փր.
Եէտի առալարընը	»	7½ » »
Մուտանեա	»	7½ » — »
Այվալըգ	»	7½ » — »
Սաղըզ	»	9 » — »
Միտիլլի	»	7½ » — »
Էտրէմիտ	»	— » — »
Սապոն Միտիլլի պիրինճի		Օգ. 5½ Ղրշ.
» » իքինճի		» »
» Այվալըգ		» 3½ »
» Կիրիտ		» 7 »

ԻՐԷՔ

Անէէմ	Օգ. 46–53	Ֆրանգա.
Շաքի	» 58–62	»

Աչըգպաշ Պիւրճի – 7 մէճիտ.

ԳՕԶԱ

Պրուսա	Քիլէսի	— Մալ եօղ.
Անատոլու	»	—
Գօյսա	»	—
Էտիրնէ	»	—

ՋԷԽԱՑԻՐ

Պուղտայ սէրթ	Ագագ	Քիլէսի	34 20–34 20
» »	Պուճագ	»	31 20–32 20
» »	Պայրրգ	»	— —
» »	Պուրկազ	»	— —
» »	Թէքֆուրտաղ	»	25 –26
» եումու.	Ագագ	»	29 20–30 20
» »	Պուճագ	»	31 20–33 20
» »	Թունա	»	32 –34
» »	Պուրդազ	»	27 –29
» »	Վարնա	»	28 –29
» »	Պայրրգ	»	24 –25
Մըսրը պուղտայ	Թունա	»	— —
» »	Անատոլու	»	21 —
Արբա	Թունա	»	11 –12
»	Անատոլու	»	10 –11
Եուլաֆ	Քիլէսի	Ղրշ.	14 –15
Զափտար	»	»	15½–16½
Տարը	»	»	32 –33

ԷՄԹԱԱՅԻ ԷՃՆԷՊԻՅԷ

ԻՏԽԱԼԱԹ

Գանվէ Բիօ. 100	Օգգասը	1 ինճի	750–880 ղշ.	Մէվ. 12000
Գանվէ Բիօ. 100	»	2 »	700–740 »	»

Գանվէ 3 իւնճիւ 690– — լիրա 104 ղուրուշտան.

» Մէքկէ	1 »		— –16 »
Գրրըզ չէքէր	Հօլան. Գանթարը	242–243	Մէվ. —— վարիլ լիրա 103 ղրշ.
» »	Ֆրան. »	240– —	
» »	Համան. »	— – —	
Քէլլէ »	Ֆրան. »	285–290	
Պիպէր		Օգկասը	6 –
Զիվիտ Պէնկալա		»	110–140
» Մատրաս		»	75– 80
Գըրմզ քիրեճխոր		»	55– 60
» չարապխոր		»	55– 64
» նէմլաք		»	40– 50
Զայ, Գօնկօ		»	14– 26
» Բէքօ չիչէք		»	20– 60
Ժաւա		»	54– 58

Լիրա 104 ղուրուշտան.

Գայայ	Գանթարը	— –970
Ճինկօ եաբրագ Ն.օ. 7 տէն 12 եէ	Օգկասը	5 – ղուրուշ.
Թիմուր լամա չէչիտի	Գանթարը	58– 59
» տէմէթ էքսէրլիք	»	62– 63
Թիմուր չէմպէր	»	80– 82
Սաճ Ն.օ. 1–14	»	100–105
Դարֆիցա չէչիտի Ն.օ. 15–48, 50 քիլօսու		86–87 Ղուրուշ.

Լիրա 103 ղուրուշ.

Բօմ Ինկլիզ	1070	տիրէմիք կալօնու	13 Ղրշ.
» Պօսթրն	1070	» »	14 »
» Նիւ–Եօրք	1070	» »	12 »

Լիրա 102 ղուրուշտան.

Բիրինճ Իթալեան	100 քիլօ յուվարը	40–41 Ֆր. մէվ.	15000 թօ.
» Հինտ. Թօրպասը	170–190 ղուրուշ.	» ——	»

Լիրա 100 ղուրուշ Մէճիտիյէ.

Սիպիր եաղը	Օգկասը	13½ Ղրշ.	Մէվ.
Խավեար 1 ինճի	»	23 »	» »
» 2 »	»	21 »	» »
Զէլիք Թրլէսթէ		00	195–200 Ղրշ.
» »		0	193–197 »
» Անվէրսա		00	175–176 »
» »		0	172–175 »
» Ն.օ. 1			160–162 »

Լիրա 105 ղուրուշտան.

Սքարմաչէթ Անվէրսա	9	Քիլօլուգ ատանըղը	— —
» »	10	» »	— –95
» »	11	» »	125-
» »	11 70,100	» »	135-
» »	12	» »	— —

ՄԱՏԷՆ ՔԷՕՄԻՐԻՒ

Նիւ–գասթէլ մաղա.	32 –	Շիլին.	Սաթշ.	Մէվ.	——	Թօն.
Գարտիֆ	» 28 –	»	»	»	——	»
» կէմիտէ	30 –	»	»	»		»
Նիւ–գասթէլ	» 27/6–	»	»	»		»
Լիվըրբուլ	» 23 –	»	»	»		»
» մաղազատա	31 –	»	»	»		»

Քիւրիւչէ տէմիր ..... Թօնէլաթօսու 105 չիլին.

Օսմանլը լիրասը 105 ղուրուշ հիսապլլա.

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

Իբլիք վաթէր Նիւմէրօ	8–14	բաքէթի	— 67	Ղրշ.
» » »	16–24	»	— 78	«
» էքսթրա »	8–14	»	— 76	«
» » »	16–24	»	— 86	»

Լիրա 104 ղուրուշտան տը. Բիաչագավի տիր.

Մահուտի	8 –8½
Թէմարգա	7¾–7⅞
Ամէրիգան ուֆագ լիպրա	7¾–7⅞
« իրի	7¼–7½

Ախղուլիթա պիրազ ֆարգը տը.

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԻԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏՐՆ ԹԱՊԽԱԱԷՍԻՆՏԷ
ՊԷՏ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՏՕԹՕԿՐԱՖ ԱՊՏՈՒԷԼԱ
ՓՈՐԱՏԵՐԼԷ ԴԱՇՏՕՇՆՏԱ ՆԻՄԵՏ 647.